

رابطه تیپ‌های شخصیتی با سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه

دوم شهرستان کنگاور

فاطمه پیرکرمی^{۱*}

۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول).

فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره ششم، شماره بیست و یکم، بهار ۱۴۰۳، صفحات ۱۱۱-۱۰۴

چکیده

پژوهش حاضر باهدف بررسی رابطه بین تیپ‌های شخصیتی با سازگاری اجتماعی بین دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ صورت پذیرفت. این پژوهش یک پژوهش پیمایشی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه کودکان دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم ساکن شهرستان کنگاور است. جهت انجام این پژوهش، ۳۴۰ کودک به‌عنوان نمونه پژوهش به شیوه خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. در این پژوهش از سه پرسشنامه تیپ‌های شخصیتی نئو و سازگاری اجتماعی بل استفاده شده بود. داده‌های این پژوهش با نرم‌افزار spss نسخه ۲۶ تجزیه و تحلیل گردید. نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش نشان داد که تیپ‌های شخصیتی با سازگاری اجتماعی رابطه معناداری دارد. بنابراین نتایج پژوهش حاضر می‌تواند موردتوجه مراکز آموزش و پرورش و دانش آموزان قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: تیپ‌های شخصیتی، سازگاری اجتماعی، دانش آموزان مقطع متوسطه دوم.

فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره ششم، شماره بیست و یکم، بهار ۱۴۰۳

مقدمه

از مهم‌ترین مراحل رشد و تکامل انسان و دوره انتقال از کودکی به بزرگسالی، نوجوانی است که با تلاش جهت جهش‌های رشد اجتماعی، عاطفی و جسمانی و رسیدن به اهداف در ارتباط با انتظارات فرهنگی و اجتماعی مشخص می‌شود (گوهری، ۱۴۰۱). رشد نوجوانان در زمینه شناختی و شخصیتی در تغییر تفکر مانند آینده‌نگر شدن، مفهومی و انتزاعی است و خلاقیت فراوانی در این دوره از بسیاری از نوجوانان نشان داده می‌شود. طی این دوره، تغییرات شناختی، اجتماعی، روحی و فیزیکی صورت می‌گیرد (رستم زاده و خلیل زاده، ۱۳۸۶).

نوجوان به تدریج از منابع متفاوت، ارزش‌های گوناگونی را وارد نظام اعتقادی خود می‌کند. برای تطابق با واقعیت‌های زندگی نیاز به نظام اعتقادی دارد که تکامل یافته و انعطاف‌پذیر باشد. در زمانی که نوجوان احساس استقلال می‌کند و از سوی خانواده نیز مورد حمایت‌های عاطفی و روحی قرار می‌گیرد بر سؤالاتی که در ذهنش ایجاد می‌شود مانند من کیستم و به چه هدفی دارم و به کجا می‌روم پاسخی دارد. نوعی احساس اطمینان از خویشتن و کسب هویت در این دوره تکلیف عمده نوجوان است (پلیزکا و همکاران^۱، ۲۰۰۰). از نگاه برخی روانشناسان دوره نوجوانی با شور و هیجان همراه است و دوره پر از تنش می‌باشد. هر فردی در دوره نوجوانی با تغییرات چشمگیری مواجه می‌شود که منشأ تغییرات احساسی و عاطفی است. این تغییرات نوجوان را با تحریکات فیزیولوژیکی و احساسات متناقض مواجه می‌کند. بهترین مفهوم را استانی هال برای نشان دادن این تغییرات بیان کرده است وی مفهوم طوفان و فشار را برای این تغییرات به کار برده است. استانی هال مفهوم دیگری را به کار برده است به عنوان تولدی دیگر، این مفهوم به این دلیل به کار برده شده است که این مرحله تکامل یافته‌ترین خصوصیات انسانی است (احدی و جمهری، ۱۳۹۴).

ویژگی‌های شخصیت یکی از متغیرهایی است که با سلامت روان رابطه دارد. تحقیقات پیشین نشان داده است که بین شخصیت و سلامت روان رابطه معناداری وجود دارد. ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند سلامت روان را پیش‌بینی کنند (کاظم پور و همکاران، ۲۰۱۷). تیپ شخصیتی برون‌گرایی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کنندگی سلامت روان است (دنا و همکاران، ۱۹۹۸).

امروزه نوجوانی یکی از حساس‌ترین مراحل زندگی در رشد و تکامل سلامت جسمی، روانی و اجتماعی است. انتقال موفقیت‌آمیز از مرحله کودکی به دوره نوجوانی به تغییر در مفهوم خویشتن نیازی اساسی دارد. نوجوان که بیش از هر زمان دیگر تحت فشارهای محیطی گوناگون قرار دارد درصدد تعیین هویت خود و ایجاد تعادل و هماهنگی بین خواسته‌ها و امیال و کشش‌های متضاد خود برمی‌آید. فرد باید در دوره نوجوانی با برقراری ارتباط مجدد با تجارب گذشته به تعیین اهداف آینده‌اش بپردازد و ناگزیر است با پذیرش تغییرات سریع در همه ابعاد، هویت خود را بازسازی کند (ناصری طاهری و شهیدی، ۱۴۰۱). رشد نوجوانان در زمینه شناختی و شخصیتی در تغییر تفکر مانند آینده‌نگر شدن، مفهومی و انتزاعی است و خلاقیت فراوانی در این دوره از بسیاری از نوجوانان نشان داده می‌شود. طی این دوره، تغییرات شناختی، اجتماعی، روحی و فیزیکی صورت می‌گیرد (لورابرک، ۱۳۹۸).

¹ - Pliszka et al

یکی از ویژگی‌هایی که با تیپ‌های شخصیتی نوجوانان ارتباط دارد، سازگاری اجتماعی است. سازگاری اجتماعی فرایندی است که افراد را قادر می‌سازد تا رفتار دیگران را درک و پیش‌بینی کنند، رفتار خود را کنترل و تعاملات اجتماعی خود را تنظیم کنند. سازگاری اجتماعی شامل سازگاری فرد با محیط اجتماعی خود است که این سازگاری ممکن است با تغییر دادن خود و یا محیط به دست آید. سازگاری را توانایی آمیزش، انطباق، مصالحه، همکاری و کنار آمدن با خود، محیط و دیگران تعریف کرده‌اند (زاهد، ۱۳۹۱). سازگاری اجتماعی مانند رشد جسمی، عاطفی و عقلی یک کمیت پیوسته است و به تدریج به کمال می‌رسد و در طول زندگی به‌طور طبیعی و در برخورد با تجربه‌ها حاصل می‌شود. با سپری شدن دوران کودکی و ورود به دوران نوجوانی، رشد روانی-اجتماعی از تحول ساده به تحول کمی و کیفی تبدیل می‌شود و با به‌کارگیری مهارت‌های اجتماعی، می‌تواند جایگاه خود را در میان مراودات اجتماعی پیدا کند و موردپذیرش اجتماعی قرار گیرد، امری که می‌تواند مانع از احساس تنهایی و افسردگی شود (حجازی، ۱۳۸۴؛ آزادی، ۱۴۰۱). زندگی اجتماعی بدون سازگاری غیرممکن است. سازگاری در یک معنای ساده یعنی برقراری رابطه رضایت‌بخش بین خود و محیطی که در آن زندگی می‌کنیم. سازگاری نشانه آگاهی و توانایی فرد است. بحث سازگاری و ناسازگاری درچارچوب مباحث شخصیت قرار دارد. زیرا زمینه‌هایی مانند یادگیری، ادراک، تفکر، عواطف، هوش و مواردی از این قبیل را شامل می‌شود و این زمینه‌ها روی هم شخصیت فرد را تشکیل می‌دهند (حاتمی فرد و همکاران، ۱۳۹۱).

سادوک و سادوک (۲۰۰۳) سازگاری را به همه راهکارهایی می‌گویند که افراد برای مدیریت فردی در موقعیت‌های استرس‌زا به کار می‌برند (سادوک و سادوک، ۲۰۰۳). ویژگی‌های شخصیتی که افراد دارند و حساسیت‌های محیطی که با آن مواجه هستند از جمله عوامل تأثیرگذار بر سازگاری اجتماعی هستند. سازگاری اجتماعی با راهبردهای انگیزشی ارتباط معناداری دارد. توانایی سازگاری اجتماعی از ضروریات اساسی دوران نوجوانی است که توجه به آن در رشد و توسعه جامعه اثر دارد. پرداختن به سازگاری اجتماعی شرط اساسی در بهره‌وری نیروهای تحصیل‌کرده و کارآمد است. توانایی در سازگاری اجتماعی از موضوعاتی است که نقش مهمی در آموزش دارد و سبب بالا رفتن کارایی و کفایت تحصیلی افراد می‌شود (قاطع زاده، ۱۳۸۴). یک فرآیند ارتباطی میان فرد و جامعه که دوجانبه است را اجتماعی شدن می‌گویند، اجتماعی شدن به دلیلی ابعاد و جوانب مختلفی که دارد یک جریان پیچیده می‌باشد. سازگاری اجتماعی، چگونگی برقراری ارتباط با سایر افراد و یادگیری مهارت‌های اجتماعی از جمله این ابعاد پیچیده است. تعاریف بسیاری از اجتماعی شدن شده است. اسلبی و گورا (۱۹۸۸) سازگاری اجتماعی را با مهارت‌های اجتماعی مترادف می‌دانند. از نظر اسلبی و گورا توانایی برقراری ارتباط با دیگران در زمینه‌های خاص اجتماعی به‌طوری‌که موردقبول عرف جامعه باشد و ارزشمند باشد را مهارت‌های اجتماعی می‌گویند. اسلاموسکی و دالن (۱۹۹۶)، مهارت اجتماعی و سازگاری اجتماعی را فرآیندی می‌دانند که سبب می‌شود تا افراد دیگر را پیش‌بینی نماییم و درک کنیم و تعاملات اجتماعی خود را تنظیم کنیم و رفتار خود را کنترل نماییم (محمدی، ۱۴۰۱).

نظریه‌ها و دیدگاه‌های تربیتی روانشناسی و جامعه‌شناسی بر عوامل مختلفی که در سازگاری شخصی و اجتماعی تأثیر دارد تأکید می‌نمایند (لین^۱، ۲۰۱۰). تاکنون تلاش‌های بسیاری برای شناسایی عوامل تأثیرگذار بر سازگاری اجتماعی صورت پذیرفته است اما این تلاش‌ها کمتر به مواردی مانند ارزش‌ها و نظام باورها، هویت و شخصیت، آداب‌ورسوم و سنن فرهنگی و اجتماعی، دیدگاه افراد در خصوص سازگاری شخصی و اجتماعی پرداخته است. بیشتر این تلاش‌ها متوجه جمعیت عمومی بوده تا اقشار خاص جامعه مانند دانش‌آموزان و دانشجویان. پژوهش‌های بسیاری نیز نشان داده‌اند که عوامل مختلفی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را تهدید می‌کند از جمله این عوامل می‌توان به تنش، تشویش، اضطراب، سازگاری شخصی و اجتماعی و عدم اعتمادبه‌نفس اشاره نمود. این عوامل نه تنها سبب می‌شود که بسیاری از دانش‌آموزان دوران تحصیل خود را با موفقیت به پایان نرسانند بلکه سبب می‌شود روحیه دانش‌آموزان دگرگون شود و نوعی ناپایداری هیجانی، نگرانی و حتی گاه پاره‌ای مشکلات عصبی و روانی برای آن‌ها ایجاد شود و سازگاری اجتماعی و روان‌شناختی دانش‌آموزان به کلی مورد خطر قرار گیرد. این گفته‌ها در مورد دانشجویان نسبت به دانش‌آموزان پیچیده‌تر است و علاوه بر تأثیر بر عملکرد تحصیلی بر سازگاری دانشجویان با محیط تحصیلی نیز تأثیرگذار است (والی پور، ۱۳۸۰). گوهری (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان مقایسه ابعاد شخصیت، بنیان‌های اخلاقی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی و استعدادهای درخشان انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که بین ابعاد شخصیت، بنیان‌های اخلاقی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی و استعدادهای درخشان تفاوت معناداری وجود دارد. مشهدی میقاتی (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان پیش‌بینی سازگاری اجتماعی کودکان بر اساس صفات شخصیت و سبک‌های فرزندپروری والدین انجام داد و به این نتیجه رسیدند که صفات شخصیت و سبک‌های فرزندپروری والدین توان پیش‌بینی سازگاری اجتماعی را دارند. پیرو مطالبی که در بیان مسئله آورده شد در این پژوهش در پی پاسخگویی به این سؤال است که آیا بین تیپ‌های شخصیتی با سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه دوم رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

روش این پژوهش از نوع همبستگی است. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم شهرستان کنگاور است که تعداد این دانش‌آموزان ۳۰۰۰ نفر است. در این پژوهش در چند مرحله با استفاده از روش کوکران تعداد ۳۴۰ نفر را به عنوان نمونه‌ی پژوهشی انتخاب گردید و با استفاده از روش تصادفی خوشه‌ای ۶ دبیرستان به عنوان نمونه انتخاب شدند، سپس از هر دبیرستان ۲ کلاس به عنوان نمونه‌ی پژوهش انتخاب شدند. کلیه دانش‌آموزان این ۱۲ کلاس مشارکت‌کنندگان در پژوهش بودند.

¹ - line

ابزار پژوهش

پرسشنامه تیپ‌های شخصیتی نئو: در این پژوهش برای سنجش ویژگی‌های شخصیتی از فرم کوتاه پرسشنامه نئو استفاده گردید. این پرسشنامه ۶۰ سؤال دارد و شیوه پاسخ‌دهی به آن به صورت طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (کاملاً مخالفم=۱، مخالفم=۲، نظری ندارم=۳، موافقم=۴ و کاملاً موافقم=۵) می باشد. این پرسشنامه ۵ عامل شخصیتی را مشخص می‌کند و هر عامل ۶ تیپ شخصیتی دارد. برخی از سؤالات این پرسشنامه نمره‌گذاری معکوس دارند. در حال حاضر آزمون ۵ عاملی NEO کاربردی جهانی دارد و به منظور تحقیق به زبان‌های چکوسلواکی، عربی، هلندی، فرانسوی، آلمانی، ژاپنی، نروژی، لهستانی و سوئدی ترجمه شده است. پرسشنامه شخصیتی NEO-FFI توسط مک کری و کاستا روی ۲۰۸ نفر از دانشجویان آمریکایی به فاصله سه ماه اجرا گردید که ضرایب اعتبار آن بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵ به دست آمده است. اعتبار درازمدت این پرسشنامه نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است. یک مطالعه طولانی ۶ ساله روی مقیاس‌های روان‌آزردگی خویی، برون‌گرایی و باز بودن نسبت به تجربه، ضریب‌های اعتبار ۰/۶۸ تا ۰/۸۳ را در گزارش‌های شخصی و نیز در گزارش‌های زوج‌ها نشان داده است. ضریب اعتبار دو عامل سازگاری و باوجدانی به فاصله دو سال به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۶۳ بوده است (مک کری و کاستا، ۱۹۸۳ به نقل از گروسی فرشی، ۱۳۸۰). در هنجاریابی آزمون NEO که توسط گروسی فرشی (۱۳۸۰) روی نمونه‌ای با حجم ۲۰۰۰ نفر از بین دانشجویان دانشگاه‌های تبریز، شیراز و دانشگاه‌های علوم پزشکی این دو شهر صورت گرفت ضریب همبستگی ۵ بعد اصلی را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ گزارش کرده است. ضرایب آلفای کرونباخ در هر یک از عوامل اصلی روان‌آزردگی خویی، برون‌گرایی، باز بودن، سازگاری و باوجدانی به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ به دست آمد. جهت بررسی اعتبار محتوایی این آزمون از همبستگی بین دو فرم گزارش شخصی (S) و فرم ارزیابی مشاهده‌گر (R)، استفاده شد، که حداکثر همبستگی به میزان ۰/۶۶ در عامل برون‌گرایی و حداقل آن به میزان ۰/۴۵ در عامل سازگاری بود. (گروسی فرشی، ۱۳۸۰). در پژوهش آتش روز (۱۳۸۶) با استفاده از روش همسانی درونی، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از ۵ صفت: روان‌آزردگی خویی، برون‌گرایی، گشودگی، سازگاری و وجدانی بودن به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۵۵، ۰/۲۷، ۰/۳۸ و ۰/۷۷ به دست آمد. در پژوهش حاضر میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

پرسشنامه سازگاری اجتماعی: در این پژوهش از پرسشنامه سازگاری بل استفاده گردید. این پرسشنامه ۳۲ سؤال دارد و به صورت ۳ گزینه‌ای (بله، نمی‌دانم و خیر) پاسخ داده می‌شود. این پرسشنامه دارای ۵ مقیاس سازگاری از جمله سازگاری تندرستی، سازگاری شغلی، سازگاری در خانه، سازگاری عاطفی و سازگاری اجتماعی می باشد. در پژوهش میکائیلی و امام زاده پایایی کل این آزمون ۰/۸۴ و روایی آن ۰/۸۰ به دست آمده است. در پژوهش حاضر میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

یافته‌ها

در جدول زیر اطلاعات توصیفی متغیر ویژگی‌های شخصیتی گزارش شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش

متغیر پژوهش	M	S	σ	Min	Max
ویژگی‌های شخصیت	۱۰۹/۱	۱۵/۱۳	۲۲۹/۰۰۳	۵۵	۱۵۰

در جدول (۲) آورده شده که میانگین، انحراف معیار و واریانس ویژگی‌های شخصیت به ترتیب برابر ۱۰۹/۱، ۱۵/۱۳ و ۲۲۹/۰۰۳ است.

جدول ۲. ویژگی‌های توصیفی سازگاری اجتماعی

متغیر پژوهش	M	S	σ	Min	Max
سازگاری اجتماعی	۲۰/۹	۴/۱	۱۸/۱	۱۲	۳۰

در جدول (۲) آورده شده که میانگین، انحراف معیار و واریانس سازگاری اجتماعی به ترتیب برابر ۲۰/۹، ۴/۱ و ۱۸/۱ است.

جدول ۳. جدول آزمون کولموگروف اسمیرنوف

مؤلفه	چولگی	کشیدگی	نرمال/غیر نرمال
ویژگی‌های شخصیت	-۰/۱۸	۰/۲۰	نرمال
سازگاری اجتماعی	۰/۱۵	-۰/۷۹	نرمال

بر طبق جدول (۳) نشان داده شد که تمامی متغیرهای این پژوهش وضعیت نرمال دارند، در این پژوهش مقدار چولگی و کشیدگی ویژگی‌های شخصیت به ترتیب برابر با -۰/۱۸ و ۰/۲۰، کشیدگی سازگاری اجتماعی برابر با ۰/۱۵ و -۰/۷۹ می باشد.

جدول ۴. ضریب همبستگی بین تیپ‌های شخصیتی با سازگاری اجتماعی

تیپ‌های شخصیتی			
سطح معناداری	ضریب همبستگی	عدد معناداری	نتیجه آزمون
۰/۰۱	۰/۵۷	۰/۰۰	معنادار

همان‌طور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود بین تیپ‌های شخصیتی با سازگاری هیجانی در سطح $(p = 0/00)$ $(r = 0/57)$ همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر رابطه تیپ‌های شخصیتی با سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم شهرستان کنگاور در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود. نتایج نشان داد بین تیپ‌های شخصیتی با سازگاری هیجانی در سطح $(p = 0/00)$ با مقدار همبستگی $(r = 0/57)$ رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، که با نتایج پژوهش‌های گوهری (۱۴۰۰)، مشهدی میقاتی (۱۳۹۹) و سپهریان آذر و فتاحی (۱۳۹۲) همسو می باشد. در تبیین این نتایج حاضر می‌توان گفت تلاش روزمره همه انسان‌ها عموماً بر محور سازگاری دور می‌زنند، یک فرد زمانی از سازگاری بهره‌منداست که بتواند میان خود و محیط اجتماعی رابطه‌ای سالم برقرار کند. محیط اجتماعی شامل خانواده، محل کسب‌وکار، مدرسه، دانشگاه و امثال آن‌ها می باشد (بروک و همکاران، ۲۰۱۱). یکی از عوامل مؤثر و مهم در رشد و تکامل انسان خانواده است. نگرش‌ها و رفتارهای والدین می‌تواند در جریان رشد و تکامل استقلال و سازگاری فرزندان تسهیل‌کننده یا مانع باشد. از آنجاکه سازگاری اجتماعی فرد را قادر می‌سازد تا از

راه اصلاح محیط و یا از راه اصلاح رفتار خودش به ایجاد تعادل بین خود و محیط پردازد (ابطهی و ندری، ۱۳۹۰). هر انسانی می‌کوشد تا خود را با محیط فیزیکی و روانی‌شان سازگار کند، زیرا انطباق با شرایط مختلف، از سلامت روانی آدمی حکایت دارد؛ البته این سازگاری ۷ به معنای همرنگی و پیروی ناهشیار نیست بلکه می‌تواند دگرگونی را نیز به همراه داشته باشد. گاهی به لحاظ بروز عوامل تنش‌زا، سازگاری انسان دچار اشکال شده، به بروز رفتارهای ناسازگار منجر می‌شوند؛ بنابراین سازگاری، مجموعه کنش‌ها و رفتارهایی است که فرد در موقعیت‌ها و شرایط جدید به‌منظور ارائه پاسخ‌های مناسب به محرک‌های موجود از خود بروز می‌دهد هنگامی که در روابط، احساس امنیت وجود داشته باشد؛ افراد بهتر می‌توانند دست‌نیاز به‌سوی دیگران دراز کرده، از آن‌ها حمایت کنند و با تعارض و استرس به گونه‌های مثبت مواجه شوند؛ گونه روابط؛ شادتر، پایدارتر و سازگارانه‌ترند. در تبیین این نتایج می‌توان گفت هر انسانی می‌کوشد تا خود را با محیط فیزیکی و روانی‌اش سازگار کند زیرا انطباق با شرایط مختلف، از سلامت روانی آدمی حکایت دارد؛ البته این سازگاری به معنای همرنگی و پیروی ناهشیار نیست بلکه می‌تواند دگرگونی را نیز به همراه داشته باشد. گاهی به لحاظ بروز عوامل تنش‌زا، سازگاری انسان دچار اشکال شده به بروز رفتارهای ناسازگار منجر می‌شوند. بنابراین سازگاری، مجموعه کنش‌ها و رفتارهایی است که فرد در موقعیت‌ها و شرایط جدید به‌منظور ارائه پاسخ‌های مناسب به محرک‌های موجود از خود بروز می‌دهد. یکی از مهم‌ترین مسائل و مشکلات اجتماعی امروزه در جوامع گوناگون، نابهنجاری‌های رفتاری و روانی و روش‌های مقابله با آن‌هاست، تردیدی نیست که در مسئله بهداشت روانی، سازگاری روزبه‌روز، بیشتر اهمیت می‌یابد. از آنجاکه سازگاری می‌تواند واجد طیف گسترده‌ای باشد و ابعادی مانند اجتماع، خانواده، عواطف، شغل، بهداشت و ازدواج را شامل شود، برخی از صاحب‌نظران، سازگاری اجتماعی را رأس سایر ابعاد تلقی می‌کنند (پالمر، ۱۹۹۵).

در تبیین دیگر این یافته‌ها می‌توان اشاره کرد که اگر فردی با خصوصیات، نقاط ضعف و قوت تیپ شخصیت خود آشنا می‌شود می‌تواند با تکیه بر نقاط قوت، نقاط ضعف خود را تعدیل دهد، و در مورد سختی‌ها و ناهمواری‌های زندگی واقع‌گرا شود. هدف از خودشناسی این است که افراد تیپ خود را تشخیص دهند، ابعاد سالم و ناسالم تیپ خود را بشناسند و به قسمت میانه و بالاخره به بعد سالم نزدیک شوند. زمانی که شخص درک می‌کند که دیگران چگونه فکر و احساس می‌کنند، بیشتر صبور می‌شود و نیز تحمل، پذیرش و درک دیگران برای او آسان‌تر می‌شود (هوانگ و وانگ، ۲۰۱۱). بنابراین با تشخیص دفاع‌های روانی و هیجانی مخصوص هر تیپ، شرکت‌کنندگان فرصت‌هایی را برای رشد و سلامت شخصی به دست می‌آورند. از آنجایی که سازگاری با محیط و کنار آمدن با واقعیت‌های زندگی از مهم‌ترین دغدغه‌های انسان امروزی است و روند فعلی آموزش عالی در ایران بر اهمیت چگونگی سازگاری اجتماعی تأکید دارد. یافته‌های این پژوهش از کودکان ساکن شهرستان کنگاور بدست آمده و لذا در تعمیم نتایج آن به دیگر اقشار جامعه باید جانب احتیاط رعایت شود. پیشنهاد می‌شود که این پژوهش در شهرها و استان‌های دیگر و با فرهنگ‌های مختلف نیز انجام شود تا بتوان از این طریق قابلیت تعمیم نتایج را افزایش داد. پیشنهاد می‌شود در کلاس‌های آموزش دانش‌آموزان که اغلب در مراکز مشاوره و کارگاه‌ها توسط روان‌شناسان، مشاوران و سایر متصدیان مراکز اجرا می‌شود، بحث سازگاری اجتماعی و تیپ‌های شخصیتی و چگونگی کاربرد آن‌ها گنجانده

شود. در نهایت امید است تا نتایج پژوهش حاضر بتواند در مراکز آموزش و پرورش در جهت کمک به دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد.

منابع

- آزادی، شیرین (۱۴۰۱). مقایسه تاب‌آوری و سازگاری اجتماعی در افراد رزمی کار و غیر رزمی کار، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه.
- جمهری، فهاد و احدی، حسن (۱۳۹۴). روانشناسی رشد: نوجوانی، بزرگسالی (جوانی، میانسالی و پیری)، چاپ ششم.
- لورابکر، ترجمه یحیی سید محمدی (۱۳۹۸). روانشناسی رشد جلد دو (از نوجوانی تا پایان زندگی)، ۴۳-۴۷.
- گوهری، فخرالدین (۱۴۰۱). مقایسه ابعاد شخصیت، بنیان‌های اخلاقی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی و استعدادهای درخشان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور واحد گیلان.
- محمدی، مبین (۱۴۰۱). رابطه سبک‌های دلبستگی با سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی نوجوانان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه.
- مشهدی میقاتی، مریم (۱۳۹۹). پیش‌بینی سازگاری اجتماعی کودکان بر اساس صفات شخصیت و سبک‌های فرزندپروری والدین، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس، دانشکده علوم انسانی.
- ناصری طاهری، میثم و شهیدی، محسن (۱۴۰۱). هویت‌سازی و تربیت دینی فرزندان (دوران کودکی و نوجوانی)، سومین کنفرانس ملی مدیریت، اقتصاد و علوم اسلامی، تهران.
- Brook, S., Balka, S., Zhang, S., Pahl, S., Brook, W. (2011). Adolescent academic adjustment factors and the trajectories of cigarette smoking from adolescence to the mid-thirties. *International Journal of Mental Health*, 40 (1), 7.
- Hwang, K., & Wang, M. K. (2011). The effect of Stressors. Living Support, And Adjustment on Learning Performance of International Students in Taiwan. *The journal of social Behavior and Personality*, 6, 51-63.
- line, N. (2010). Assessment of anger control training on personal and social adjustment in Nursing and medical students, *journal of consulting development*, 44(77), 34-50.
- Palmer, H. (1995). *Enneagram in love and work*. USA: Harper San Francisco.